

14

Estiu 2017

EL BUTLLETÍ

del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles

CARTA DEL PRESIDENT

Quan aquest butlletí arribi a les vostres mans, hauréu acabat un nou curs i també les diferents activitats que s'han anat programant al llarg de la temporada. Hem conclòs amb èxit el primer cicle de conferències del **Curs d'història de la literatura catalana**, que ha tingut aproximadament un centenar d'inscrits cada vegada, i ja estem preparant el segon. També hem donat per acabat el tercer **Curs sobre el nostre patrimoni geològic**, que compta amb un nombre fidel de persones que hi estan interessades, la qual cosa ens esperona a organitzar-ne un de nou. A més, seguirem amb la campanya del Grup de Treball i Recuperació del Patrimoni, començada fa tres anys amb el Centre Excursionista de Banyoles, així com amb el **cicle de sortides «Conèixer el Pla de l'Estanty»**.

Pel que fa a temes més específics, podem dir que ja hem convocat el proper **Concurs de Fotografia**, que aquest cop està dedicat als rius, recs i rieres, així com als animals i plantes que hi viuen, i també ja hem tancat la programació del proper **Col·loqui de Tardor**, dedicat a Santa Maria dels Turers i que du el títol «Arquitectura gòtica a les terres de Girona».

Seguirem acollint presentacions de llibres de tots el socis que ens ho demanin. De moment ja en tenim programades dues, una obra del soci Jaume Colomer i l'altra obra de la sòcia Dolors Bramon. En ambdós casos, les presentacions aniran a càrrec del també soci Jordi Galofré.

Pel que fa a les relacions exteriors del Centre, seguirem assistint a les trobades de centres d'estudis, de la mateixa manera que ho farem en l'anomenada Comissió de Seguiment, l'òrgan que va substituir l'antic Patronat Eiximenis de la Diputació de Girona i de la qual formem part de l'executiva.

En fi, seguirem treballant tant des de dins com des de fora per poder oferir un ventall tan ampli com sigui possible d'activitats a tots aquells que confien en nosaltres i que cada cop són més, tal com demostra el creixement de socis que a poc a poc, però d'una manera constant, anem tenint.

Joan Anton Abellan, president CECB

Núm. 13 - Hivern 2017

Carta del president	2
Què fem	3
Llibres publicats pels socis	5
La nostra història	6
Resum d'activitats	8
Properes activitats curs 2016-17	20
Com fer-se soci del CECB	23

Edita
Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles

Coordinació
Joan Anton Abellan

Correcció lingüística
Anna Galí

Foto portada
Estudi Oliver Gràfic

Fotografies
Joan Anton Abellan, Mateu Butinyà,
Salvador Sarquella i Elisabet Saus

Disseny i maquetació
Estudi Oliver Gràfic

Impressió
Impremta Palmada

Tiratge
150 exemplars

Dipòsit Legal
GI.967-2010

INFORME DE SECRETARIA

Us informem que al llarg d'aquest any 2017 hi ha hagut 16 socis nous i 8 baixes, 3 per defunció i 5 voluntàries. Actualment tenim un total de 353 socis.

INFORME DE LA BIBLIOTECA

Obres rebudes entre gener i juny de 2017

OBRES PRÒPIES

Donació de Joan Anton Abellan
– *Recull d'articles* (2015–2016), vol. V

Donació de Marisa Benavente
– *La gastronomia dels camins* (2017)

Donació de Dolors Bramon
– *El islam político* (2017)

Donació de Martíà Brugada
– *Sant Isidre llaurador, jornal del camp* (2001)
– *La Mare de Déu dels Dolors* (2002)
– *Sant Sebastià, ardit i lluminós* (2003)
– *Sant Antoni Abat, una vida alternativa* (2005)
– *Sant Bernat de Menthon, vers el cim més alt* (2006)
– *Guerau/Gerard d'Orlhac, guerier i sant* (2010)
– *Sant Valentí, la valentia d'estimar* (2015)
– *Maria, Mare de Déu del Remei* (2016)
– *Sant Genís d'Arle, engendrat en el desig* (2017)
– *Nuestra Señora del Rosario* (2011)
– *São Roque* (2003)

Donació d'Ernest Costa
– *Pous de neu i de glaç* (2016)

Donació de Bàrbara Julbe
– *On em portin els ametllers* (2017)

Donació de Xavier de Palau i Anna Bahí
– *Silentium* (2016)

Donació de Rafel Ponsatí
– *Ponsatí i Ponsatí* (1907–1948). *Un mestre entre dos móns* (2017)

ALTRES OBRES REBUDES

Donació de Joan Anton Abellan
– *Revista de Gerona 1878, edició en facsímil* (1978)

Donació de Josep Callís
– *Centenari del Canigó* (1989)

Donació de Francesc Xavier Carreras
– *Fernando Mascaró. Diez generaciones médicas de una familia catalana* (2016)

Donació de Fina Masgrau
– *Jesús Mestre (coord.). Diccionari d'història de Catalunya* (2007)

Donació de Josep Vicens
– *Ramon Llull i Thomas Le Myésier. Electorium parvum seu Breviculum* (edició en facsímil, 1993)

OBRES REBUDES D'INSTITUCIONS

AJUNTAMENT D'ARBÚCIES
– Autors diversos, *Montsoriu. El castell gòtic de Catalunya* (2016)

DIPUTACIÓ DE GIRONA
– Xavier Lloveras, *El mirall dels llibres* (2016)
– Adriana Cle i altres, *L'antic terme de Bassegoda* (2016)
– Puri Abarca, *Cruïlles* (2017)
– Joan Ferrerós, *Garrigàs* (2017)
– F. Xavier Roca (ed.), *Alcaldes* (2015)
– Marian Vayreda, *Sang nova* (2017)

EDICIONS SIDILLÀ
– Xavier Cortadellas i Judit Pujadó (Coord.), *Llegendes d'aigua* (2016)

GENERALITAT DE CATALUNYA
– Nueva York 1626–1990. *Un relato gráfico de Carles Fontserè* (2007)
– Ricard Planas (ed.), Carles Fontserè.
Photocitizen del món a Catalunya (2016)
– Carles Fontserè, *Un exiliado de tercer.*
En París durante de Segunda Guerra Mundial (2004)

- Carles Fontserè, *Memòries d'un cartellista del 36 (1931-1939)* (2006)
- Carles Fontserè, *París, Mèxic, Nova York. Memòries 1945-1951* (2004)
- Carles Fontserè, *Ciutat de Mèxic 1966-1967* (2002)
- Pau Arenós, *Los momentos decisivos. La aventura de nueve testigos excepcionales del siglo XX* (2001)
- Maria Bargalló i Joana Zaragoza (ed.), *Mites i llegendes* (2002)

INSTITUCIÓ MAGDALENA AULIA

- Lorenzo Galmés, *Magdalena Aulina i Saurina* (2016)
- *Rostros que han hecho nuestra història. Primer centenario 1916-2016* (2017)
- *Memoria Apertura Centenario* (2016)
- *Quadern de ruta* (2016)

INSTITUT RAMON MUNTANER

- Autors diversos, *Oportunitats i reptes del món cultural en el context actual* (2015)

REVISTES

Annals de l'Institut d'Estudis Gironins

Banyoles Informació

Butlletí de Fontcoberta

Butlletí del Centre Excursionista de Banyoles

Documents d'Anàlisi Geogràfica

El Golany

Lambard. Estudis d'art medieval

Les Garrotxes

Memòria Institut Ramon Muntaner

Mestall

Mirmanda

Plecs d'Història Local

Revista de Girona

Per mantenir al dia aquesta secció, preguem a tots els socis i sòcies que ens facin arribar un exemplar dels llibres que publiquin o, si més no, ens en facilitin informació a través del correu electrònic del Centre:

cecbanyoles@cecbanyoles.cat

Biblioteca Digital. Un cop enllestida la tasca d'ordenació i catalogació dels llibres, revistes i fulletons de la biblioteca del Centre, hem iniciat una altra secció, la Biblioteca Digital, que estarà integrada per articles en suport digital. Hi distingim dues seccions, la col·lecció local (CL), amb articles de temàtica relacionada amb Banyoles i la comarca, i la col·lecció d'autor local (CAL), amb articles de qualsevol temàtica escrits per autors de Banyoles i comarca. Aquests articles estan sent catalogats i, per tant, es podran buscar en el cercador bibliogràfic de la nostra biblioteca, com qualsevol altra document bibliogràfic. Per tant, demanem a tots els socis que hagin publicat o publiquin articles en revistes (o capítols en obres col·lectives), que ens facin arribar un pdf amb el seu article, per incloure'l en la Biblioteca Digital del Centre.

LLIBRES PUBLICA

L'antic terme de Bassegoda

Autors: Andrea Ferrer i altres

Edita: Diputació de Girona

Pàgines: 170

Data de publicació: novembre de 2016

Encuentros con lobos

Autors: Víctor J. Hernández i altres

(entre els quals, Josep M. Massip)

Edita: Tundra Ediciones

Pàgines: 320

Data de publicació: desembre de 2016

Sant Genís d'Arle, engendrat en el diseg

Autor: Martirià Brugada

Edita: Centre de Pastoral Litúrgica

Pàgines: 24

Data de publicació: febrer de 2017

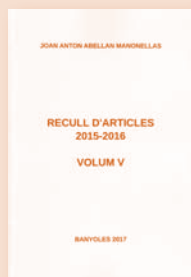
ATS PELS SOCIS

Des de la publicació del darrer butlletí, hem tingut notícia de les publicacions següents dels nostres socis:

Josep Ponsatí i Ponsatí 1907-1948

Autor: Rafel Ponsatí
Edita: Germans Ponsatí i Terradas
Pàgines: 288
Data de publicació: abril de 2017

Recull d'articles 2015-2016. Volum V

Autor: Joan Anton Abellan
Pàgines: 358
Data de publicació: abril de 2017

La sorra vermella

Autor: Josep N. Santaaulàlia
Edita: Raval Edicions Proa
Pàgines: 422
Data de publicació: maig de 2017

La gastronomia dels camins. Més de cent receptes de cuina fetes amb plantes boscanes

Autores: Marisa Benavente i Pilar Herrera
Edita: Edicions Sidilà
Pàgines: 268
Data de publicació: maig de 2017

El islam político

Autora: Dolors Bramon
Edita: Los Libros de la Catarata
Pàgines: 112
Data de publicació: maig de 2017

Moros i catalans. La història menys coneguda dels sarraïns a Catalunya

Autora: Dolors Bramon
Edita: Angle Editorial
Pàgines: 224
Data de publicació: maig de 2017

Les Garrotxes, núm. 19 (Primavera-estiu 2017)

La revista *Les Garrotxes*, que apareix dos cops l'any, sol comptar amb col·laboracions de socis del Centre d'Estudis. En concret, en el número 19 hi han col·laborat Miquel Aguirre, Josep Grabuleda, Guerau Palmada, Carles Puncernau, Miquel Rustullet i Àngel Vergés. Hi ha també una entrevista a Joan Solana i algunes fotografies aportades per l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany.

LA NOSTRA HISTÒRIA

NOTES PER A LA HISTÒRIA DEL CECB

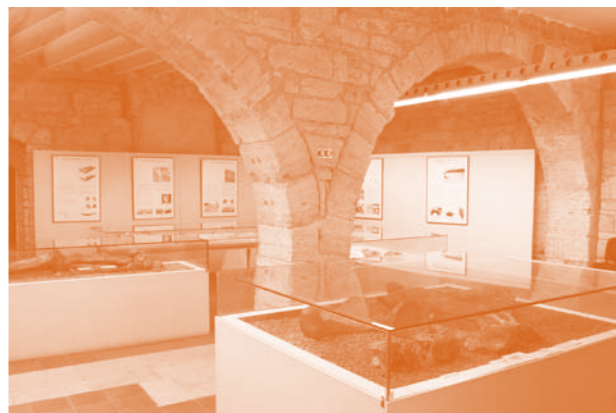
Per Jeroni Moner

CAPÍTOL IX (1985-1995)

PROJECCIÓ DEFINITIVA DE L'ENTITAT

La crisi dels vuitanta comentada en el capítol anterior, quan es va resoldre de manera consensuada que Salvador Juncà accedís a la Presidència del Centre l'any 1983, va ser l'inici d'una etapa complexa però fructífera per a l'entitat, per l'impuls que es va donar a diverses activitats. El nou president heretava de la junta provisional qüestions tan delicades com les gestions dutes a terme amb el primer Govern de la Generalitat pel que fa al museu o la publicació del *Diplomatari*, de mossèn L. G. Constans, sense massa consens ni possibilitat pressupostària.

El decret de la Generalitat segons el qual es creava la Xarxa Comarcal de Museus oferia, en principi, unes perspectives interessants en inversió i millores de gestió, en el sentit que havia d'aplegar també el Museu Municipal Darder i un discurs global i complet sobre la comarca. Requeria, però, la creació d'una fundació pública municipal regida per un patronat. L'adaptació a les circumstàncies locals i particulars (el Museu Arqueològic era de titularitat privada i la comarca banyolina encara no havia estat acceptada oficialment, entre altres problemes de nomenclatura i competències) van allargar les converses.

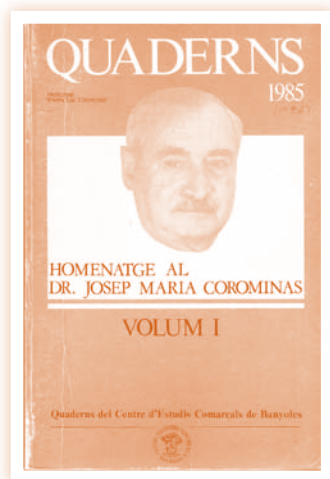
La actual sala de paleontologia derivada de l'exposició

La Junta de Museus

Ni la signatura del conveni de 1984 entre el Centre i l'Ajuntament per compartir-ne la titularitat ni la voluntat general de constituir un organisme integrador dels museus Arqueològic i Darder amb la participació de les institucions superiors (Diputació i Generalitat), van fer possible reeixir amb l'esperança de crear una gran estructura museística. A més, aquell mateix any, la Generalitat va canviar la seva política i va congelar tots els projectes relacionats amb la idea de museu comarcal, tot i que les converses es van mantenir fins a l'any 1990, amb la cerca d'altres fórmules.

En aquestes circumstàncies i una implicació més gran de l'Ajuntament en la gestió del Museu Arqueològic, l'any 1987 es va crear un òrgan desconcentrat, el qual, amb el nom de Junta de Museus,

Un dels volums del Quadern d'homenatge a Josep M. Corominas

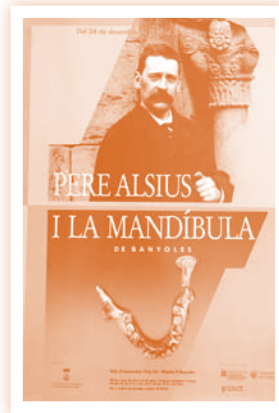
va nomenar Julià Maroto coordinador general. Maroto va ser qui va dirigir-ne i comandar-ne la gestió durant uns quants anys, alhora que també ocupava el càrrec de vicepresident de l'entitat.

Una de les primeres accions com a coordinador de la Junta de Museus va ser l'encàrrec d'un projecte museològic. Fou redactat l'any 1988, i diversos professionals del Centre i d'ambdós museus hi aportaren propostes arquitectòniques. El projecte havia de recuperar la idea d'unificar, des d'un punt de vista físic o com a mínim administratiu, els dos museus de Banyoles, tot mantenint les peculiaritats de cadascun, la història i les característiques.

A partir de les promeses –vagues– de grans inversions per part de les institucions, dos anys més tard els mateixos redactors van confeccionar un altre projecte museològic tot unificant els dos museus en una ampliació de la Pia Almoina, que no només preveia ocupar-ne el pati actual sinó també l'espai fins al carrer de la Muralla. L'aventura es va acabar el mateix any 1990, quan la Generalitat va aprovar una nova llei de museus i es van acabar les grans inversions en museus d'àmbit comarcal.

pretenia «vetllar per a la conservació i millora dels Museus, promoure i estimular la seva vitalitat i procurar la seva inserció en el teixit de la vida ciutadana i del país». A finals d'aquell any, s'hi va afegir la gestió de l'Arxiu Històric, i va quedar constituïda la Junta de Museus i de l'Arxiu. Aquesta Junta de Museus (que actualment encara és vigent, si bé està congelada des de l'any 2000) estava integrada per regidors i membres de l'entitat, i

Exposicions, publicacions i altres activitats

El poster de l'exposició commemorativa del descobriment de la mandíbula

En aquells anys s'han de comptabilitzar, en l'haver de l'entitat, dues exposicions importants de producció pròpia a partir de materials del mateix museu i altres d'externs, que continuaren la de l'any 1976. Totes van deixar empremta i els seus elements van passar a formar part de l'exhibició permanent del museu. Es tracta, per una banda, de l'exposició «Banyoles fa un milió d'anys», l'any 1986, basada en les excavacions del jaciment d'Incarcal

i, per l'altra, «Pere Alsius i la mandíbula de Banyoles», feta dos anys més tard, que commemorà el centenari del descobriment.

També es va mantenir i millorar el capítol de publicacions amb l'inici dels dos volums del Quadern: el de l'any 1985, dedicat a Josep M. Corominas, el gran investigador de la prehistòria banyolina, i el de l'any següent, dedicat a Pere Alsius amb motiu de l'exposició que s'ha esmentat abans. Van seguir-los els Quaderns miscel·lanis i alguna monografia, però el més important va ser la publicació, entre 1985 i 1993, dels sis volums del Diplomatar, de mossèn L. G. Constans, tasca que no només va assumir personalment el president Salvador Juncà, sinó també el mecenes necessari.

El darrer any de la Presidència de Salvador Juncà va coincidir amb el cinquantè aniversari de la fundació de l'entitat, que fou celebrat amb una exposició i diversos actes. També va coincidir amb l'inici d'una de les activitats més emblemàtiques i d'alt nivell científic d'entre totes les organitzades pel Centre: el Col·loqui de Tardor, que es va iniciar aquell any 1983 amb el tema «La llengua catalana al segle XVIII». Des de llavors, el Col·loqui s'ha anat celebrant any rere any fins avui mateix, amb alguna excepció. L'any 1984, Salvador Juncà va deixar la Presidència amb els objectius complets i una entitat reestructurada i ben encaminada cap al futur.

RESUM D'ACTIVITATS

CURS D'HISTÒRIA DE LA LITERATURA CATALANA

L'Humanisme. Bernat Metge. Ausiàs March i el Renaixement.

El divendres 20 de gener, el professor Ferran Gadea i Gambús va impartir la quarta conferència del curs. Segons el professor Gadea, la pesta negra de 1348 (que va afectar tota l'Europa occidental), juntament amb altres factors que van provocar la crisi del segle XIV, va propiciar un canvi de mentalitat dels escriptors i la societat, així com un moviment nou: l'humanisme. Fou impulsat per Francesco Petrarca i aportà una nova època, el triomf de la qual esclatà al segle XVI, amb la revolució cultural i ideològica anomenada Renaixement. Amb aquest canvi es passà de l'època medieval a l'edat moderna.

A una nova societat li correspon una nova literatura. El clergat va actuar com a força intel·lectual i moral per intentar redreçar la crisi. El professor Gadea va posar com a exemple tres actituds diferents: la de Francesc Eiximenis, franciscà gironí i autor de Lo Cristià, que representà el pactisme; la de Vicens Ferrer, frare dominic que predicà la intransigència, i la d'Anselm Turmeda, franciscà reconvertit a l'islam, que representà l'escepticisme davant la nova situació.

L'autor més significatiu de l'humanisme a Catalunya és Bernat Metge, fill de la burgesia il·lustrada del segle XIV i funcionari de la cort. Va ser secretari del rei Joan I. Quan aquest morí, en circumstàncies poc clares, Bernat Metge fou empresonat i escrigué Lo Somni, obra de justificació que li valgué la rehabilitació a la cort. Amb El Sermó va fer una paròdia dels sermons dels predicadors i amb la seva versió de la Història de Valter e Griselda introduí a Catalunya els humanistes italians Petrarca i Boccaccio.

La darrera part de la conferència la dedicà al poeta valencià Ausiàs March, fill de la noblesa cavalleresca de Gandia i falconer del rei Alfons el Magnànim. Ausiàs March és el representant d'una nova poètica del segle XV, que trenca amb la tradició trobadoresca anterior i se centra en la individualitat. El tema central de la seva poesia és l'amor. En els Cants d'amor, el poeta observa, experimenta i reflexiona sobre els seus sentiments i les relacions amb les seves estimades, amagades amb un senyal com «Llir entre cards» o «Plena de seny».

Per finalitzar la conferència, el professor Gadea va recitar alguns fragments de «Veles e Vents».

Ruta Ramon Muntaner pel poble de Peralada

La quarta sortida del Curs d'història de la literatura catalana va tenir lloc el diumenge 22 de gener. Al matí vam fer una visita guiada per la vila de Peralada, acompanyats de la Iraida i en Josep M., llegint fragments de la Crònica de Ramon Muntaner, fill del poble, i també d'altres de la Crònica de Bernat Desclot. Vam visitar el Centre Cultural de Sant Domènec, que inclou el museu de la vila i un claustre romànic transportat al convent dels dominics al segle XVI. Sota una pluja intensa vam passejar pels indrets més significatius: la plaça Major, la casa natal de Muntaner i l'església de Sant Martí.

Posteriorment ens dirigírem a l'església romànica de Sant Tomàs de Fluvià, on Andrea Ferrer, conservadora del Museu Arqueològic de Banyoles, ens esperava per fer-nos de guia durant la resta de la jornada. Ferrer ens va explicar les característiques de la construcció, així com del conjunt pictòric: una composició dominada pel Crist en majestat de l'absis, acompanyat dels evangelistes, i les escenes sobre la figura de Jesús de la part superior de la volta de la nau. Es tracta d'unes pintures murals dels segles XII-XIII, conservades in situ i d'un gran valor, sobretot per l'originalitat del relat temàtic.

Vam dinar a Sant Miquel de Fluvià i a la tarda visitàrem l'abadia i l'entorn, recentment restaurat. L'edifici benedictí –imponent– del segle XI va ser fortificat en posterioritat. El campanar és del segle XII. L'interior conté capitells esculpits magnífics. Hi vam llegir fragments del Llibre d'Amic e Amat, de Ramon Llull. Observàrem alguns elements decoratius i de construcció fets amb traquita, una roca volcànica extreta de les pedreres de Vilacolum. La intervenció arqueològica que s'hi ha dut a terme recentment ha posat al descobert un fossat del segle XIV, així com algunes restes del claustre romànic i la seva porta d'accés. Ens agradaria que aquesta intervenció servís de model per al monestir de Sant Esteve de Banyoles, ja que considerem que fou molt acurada.

Acabàrem la jornada visitant el forn romà, dels segles I i II dC.

Visita a Peralada.

Segle XV. La novel·la cavalleresca. Curial e Güelfa i Tirant lo Blanc

La cinquena conferència del curs va tenir lloc el divendres 17 de febrer i va anar a càrrec de la professora Margarida Armengol i Solà, que va centrar la seva xerrada en l'anàlisi de la novel·la més significativa del segle XV: Tirant lo Blanc.

Com a preàmbul ens va parlar de la importància de la cavalleria en el segle XV. Va definir el concepte cavaller i les característiques de l'estament de la cavalleria. A continuació va establir les diferències entre llibres de cavalleries i novel·la cavalleresca, que es caracteritza per la versemblança i de la qual formen part tant Curial e Güelfa com Tirant lo Blanc.

Curial e Güelfa és una història d'amor i armes. Presenta el procés de formació d'un heroi d'origen humil que esdevé un cavaller perfecte gràcies a la protecció de la seva dama, la Güelfa. L'autoria és anònima.

Tirant lo Blanc és obra del valencià Joanot Martorell i fou escrita entre 1460 i 1468. Podríem parlar d'una biografia del cavaller perfecte, la vida del qual consta de diverses etapes i s'esdevé en diferents escenaris:

> Anglaterra: L'ermità Guillem de Varoic instrueix Tirant seguint el Llibre de l'orde de cavalleria, de Ramon Llull. Tirant esdevé un cavaller i coneix la cort anglesa, on participa en fets d'armes.

> Sicília i Rodes: Tirant esdevé el protector del príncep Felip, enamorat de la princesa Ricomana. Posteriorment participa com a cabdill en el setge de Rodes.

> Imperi grec: A la cort de Constantinoble, Tirant s'enamora de la princesa Carmesina. El seu amor és un dels pilars de la novel·la, juntament amb la guerra. Tirant esdevé el millor cavaller del món.

> Nord d'Àfrica: Tirant continua lluitant i converteix infidels.

> Retorn a Constantinoble: Tirant es casa amb Carmesina, però al cap de poc ell mor de malaltia i ella de pena.

Aquesta novel·la, tan gran, es caracteritza per la versemblança, el detallisme, l'amor, l'humor i els usos d'una llengua viva i un estil treballat. És considerada una novel·la moderna.

Museu de Montserrat 2017.

Destaca, sobretot, la pinacoteca, amb obres dels segles XIX i XX, especialment d'art català.

Durant l'estona de temps lliure visitarem el santuari. L'església és d'origen romànic, però només en resta una portalada, que fou restaurada al segle XVI i també al segle XIX, per Puig i Cadafalch. Al presbiteri, s'hi troben pintures i escultures de Josep Llimona i Alexandre de Riquer. El cambril, amb pintures de Josep Obiols i Joan Llimona, conté la imatge de la Verge del segle XII. També destaca el crucifix de vori de l'altar, atribuït a Miquel Àngel, en l'època de joventut.

Després de dinar vam poder realitzar la visita tan esperada, i excepcional, a la biblioteca. El pare Damià ens va fer de guia. A la sala noble, obra de Puig i Cadafalch, ens presentà diversos llibres com a mostra de l'impressionant fons documental de què disposa, format per més de 300.000 exemplars: incunables, pergamins, llibres il·luminats, mapes... El més conegut és una còpia facsimil del Llibre Vermell, un còdex del segle XIV de contingut divers que comprèn, entre altres, el Liber miraculorum, danses i balls destinats als pelegrins, la Dansa de la Mort i el Cançoner de Montserrat, amb deu

Visita a la biblioteca del monestir de Montserrat

La cinquena sortida del Curs d'història de la literatura catalana es va realitzar el dissabte 18 de febrer. Vam visitar el monestir de Montserrat, seguint un recorregut iniciat per diversos monestirs que han tingut un relleu important en la nostra història literària. Montserrat és un símbol i un referent per als Països Catalans. Des del punt de vista cultural, el seu escriptori està documentat des del segle XI, moment fundacional del monestir benedictí.

Al matí vam fer una visita guiada al museu, que es troba sota la plaça que precedeix l'entrada al monestir. El vestibul, amb cobertes de volta catalana, és obra de Puig i Cadafalch. Dues guies molt competents ens acompanyaren i ens comentaren les obres més significatives del museu, que compta amb diverses col·leccions, com els materials de l'Orient Bìblic, portats pel pare Bonaventura Ubach.

composicions vocals a la Mare de Déu. Vam poder observar galeries plenes de llibres i una exposició sobre el bisbe Torras i Bages. En acabar, el pare abat Josep M. Soler ens va rebre a tot el grup (una cinquantena de persones) a la Sala de Romeries. Li vam lliurar uns quants exemplars de les publicacions del Centre d'Estudis i, després de saludar-lo, vam compartir, durant més de mitja hora, un diàleg amable, distès i interessant, durant el qual ens va respondre a les diverses preguntes que li vam formular.

Sala Romeries.

Segles XVI, XVII i XVIII. Literatura popular i literatura culta. El Rector de Vallfogona

El divendres 17 de març tingué lloc la sisena conferència del Curs d'història de la literatura catalana, que impartí la professora Anna Freixa i Figueras. S'inicià amb la «Cançó del mariner» com a mostra de composició popular catalana d'aquell període, que intel·lectuals de la Renaixença van anomenar decadència. Aquest terme se seguí utilitzant fins que es va posar en qüestió a finals dels anys vuitanta del segle XX, a partir d'estudis literaris. Sobretot cal destacar l'aportació del professor Albert Rossich.

La directora del curs, Rosa Planella, presentat a la professora Anna Freixa.

La professora Freixa va situar el context històric, social i cultural d'aquests segles, en què el país i la llengua van esdevenir secundaris per la pèrdua de poder polític, motivada per la fusió dinàstica de la Corona d'Aragó i Castella, el govern absolutista dels Àustries i altres factors traumàtics com la Guerra dels Segadors (1642) i la Guerra de Successió (1714). No cal dir que el Decret de Nova Planta de 1716 va reprimir les manifestacions lingüístiques i literàries del país i suposà l'abolició de les llibertats catalanes.

En la producció literària d'aquests segles cal distingir la literatura culta i escrita de la literatura oral. Mentre que la primera va sofrir una davallada forta, la segona es mantingué viva, rica i abundant. A continuació, Freixa va descriure la producció literària d'aquest període:

> Al segle XVI, la literatura culta seguia l'estètica del Renaixement. Fou representada per dos poetes: Pere Serafi i Joan Timoneda, dels quals vam escoltar dues versions musicades i també vam llegir uns fragments de Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa, mostra de prosa historiogràfica de l'humanista Cristòfor Despuig.

> Al segle XVII, la literatura culta seguia l'estètica barroca. Fou representada per Francesc Vicent García, Rector de Vallfogona, i Francesc Fontanella. Destaquem les característiques de l'obra de Francesc Vicent Garcia, emmarcades per la temàtica barroca

ca, així com la doble actitud literària: per una banda, retòrica (artificiosa i elegant) i per l'altra, burlesca, satírica, obscena i escatològica.

> Al segle XVIII, la literatura culta seguia l'estètica neoclàssica i fou representada per Joan Ramis, poeta i dramaturg, autor de l'obra *Lucrècia*.

> Als segles XVI, XVII i XVIII, la literatura popular gaudí d'una gran vitalitat.

La professora es va centrar en la poesia, sobretot el cançoner i el romancer, i com a subgèneres destacà els goigs, les nades, les corrandes, les cançons de bandolers i de lladre, els romanços i els contes. Posà exemples de diversa temàtica i acabà la conferència amb una altra mostra de composició musical. Va ser una bona síntesi de tres-cents anys complexos i convulsos de la nostra història literària.

Visita al monestir de Vallbona de les Monges i ruta pel poble de Guimerà i Vallfogona

Moment de la visita al claustre del monestir de Vallbona

La sortida corresponent a la sisena conferència del Curs d'història de la literatura catalana es va realitzar el diumenge 19 de març i vam visitar, en primer lloc, el monestir femení de l'orde del Cister de Vallbona, i el claustre. Aquest té la particularitat que cadascuna de les quatre ales corresponen a segles diferents, i en conserva l'estil. Així, la primera, és del segle XII i presenta un romànic auster; l'ala següent és d'un segle més tard, els capitells ja estan decorats i s'hi obren uns òculs que hi donen lluminositat; l'altra ala és del segle XIV, plenament gòtica, i té una gran alçària i voltes de creueria, i finalment l'última és del segle XV, d'estil neoromànic. Des del claustre s'accedeix a la sala capitular, gòtica del segle XV, amb làpides d'enterraments d'algunes abadeses. A l'església, dels segles XII al XIV, destaquen els dos cimboris octogonals i el panteó reial de Violant d'Hongria, segona esposa del rei Jaume I. Aquest monestir ha estat sempre habitat per les monges cistercenques i sorprèn per la seva bona conservació, polidesa, elegància i interès artístic.

De camí a Guimerà vam comentar la història del monestir de Vallsanta (segle XIII), que acollí la comunitat de Santa Maria de Bovera i on, al segle XV, el pintor nascut a Banyoles Francesc Solives pintà el retaule de la Mare de Déu.

A Guimerà vam pujar pels carrers costeruts fins al castell. Vam entrar a l'església gòtica de Santa Maria i contemplàrem el retaule de l'Assumpció, obra de Josep M. Jujol, arquitecte de formació modernista i col·laborador d'Antoni Gaudí. És d'alabastre i policromat, i fou acabat el 1945. El sagrari també és de Jujol. A l'església hi ha una reproducció d'un retaule del segle XV conservat al Museu Episcopal de Vic. El senyor Josep, veí de Guimerà, ens obrí l'església i ens acompanyà i il·lustrà amb les seves entusiàstiques explicacions.

Vam dinar en un restaurant de Guimerà i vam brindar pels nostres companys joseps que celebraven l'onomàstica.

A la tarda ens dirigírem a Vallfogona de Riucorb, localitat d'on fou rector Francesc Vicent Garcia, l'autor més representatiu del barroc català. A l'església parroquial hi ha un petit centre d'interpretació d'aquest reconegut rector. Hi vam visualitzar un documental sobre la seva vida i obra, i recordàrem l'empremta que deixà en aquesta

església, on va fer construir una capella barroca dedicada a santa Bàrbara, així com en aquesta vila petita de la vall del Corb. Llegírem alguns dels seus poemes com a homenatge a aquest escriptor tan significatiu.

Romanticisme i Renaixença. Jacint Verdaguer

El divendres 21 d'abril, el professor Albert Bayot i Fuertes va tancar el primer any del Curs d'història de la literatura catalana. Començà la intervenció centrant-se en el concepte controvertit de Renaixença. A inicis del segle XIX, la llengua catalana patia una situació de diglòssia i el país estava sotmès a les hostilitats i la forta dependència de l'Estat espanyol. La Renaixença suposà la recuperació de la consciència diferencial catalana. És una etapa de la nostra història que fou promoguda per la burgesia i les elits intel·lectuals catalanes, fruit de la revolució industrial (1833-1882), i que assolí la plenitud entre 1870 i 1880. Podríem parlar de moviment literari, però té un abast més ampli.

El conferenciant mostrà un esquema gràfic amb l'evolució de la literatura catalana des de l'edat mitjana fins al segle XX, amb l'arrencada de la Renaixença amb el poema «A la Pàtria», de B. C. Aribau. També posà èmfasi en el pròleg i manifest de Rubió i Ors «Lo Gaiter del Llobregat», de 1839. Situà aquest moviment dins el context històric convuls del segle XIX espanyol i parlà de la seva relació amb el romanticisme europeu. I és que, el romanticisme propicià i afavorí la Renaixença per diversos motius, sobretot pels ideals de llibertat, la valoració del passat, la importància de la natura i el paisatge (com a identificadors del país) i altres ideals estètics en defensa de l'originalitat i els sentiments en la creació literària. L'artista era considerat un ésser capaç de provocar emocions i la melangia i la mort eren vies d'evasió. En aquest sentit, la vida sovint prenia un caràcter tràgic.

Els objectius de la Renaixença foren recuperar i depurar la llengua catalana, impulsar noves entitats i institucions, així com fomentar l'aparició de nous escriptors (els Jocs Florals van ser una plataforma

per donar-los a conèixer), entre altres. En aquest període s'identificà llengua amb nació.

Bayot va dedicar la segona part de la conferència al poeta Jacint Verdaguer, màxim exponent de la Renaixença. Verdaguer (1845-1902) va escriure una obra ingent com a poeta, prosista i articulista. Fou un representant del romanticisme tardà i un poeta excepcional, sorgit de la Catalunya rural (va néixer a Folgueroles). Tenia una formació religiosa, però va saber recollir el geni de la llengua del poble i convertir-la en una llengua literària rica, model i fonament per a la futura poesia catalana. Bayot va traçar un recorregut per la seva vida i obra, que la va dividir en onze etapes, il·lustrades amb un audiovisual:

1. Infantesa, a la plana de Vic.
2. Adolescència i joventut al seminari, i participació en els Jocs Florals.
3. Capellà de Comillas i L'Atlàntida.
4. Excursions i viatges, en què visità Banyoles i la Mare de Déu del Mont.
5. Període de gran activitat literària que culminà amb el gran poema èpic Canigó.
6. Pàtria i Montserrat, que resumeixen la suma d'espiritualitat i país.
7. Etapa de reformulació, amb la crisi espiritual i la redacció del Dietari d'un pelegrí a Terra Santa.
8. Santuari de la Gleba, on va escriure En defensa pròpia.
9. Trencament amb l'Església, amb els poemaris Flors del Calvari i Sant Francesc.
10. Reconciliació, amb els poemaris Aires del Montseny i Al Cel.
11. Mort i sepeli.

La conferència va anar acompanyada del recital, a càrrec del professor Albert Pons, dels poemes «A mos amics de Banyoles», «L'arpa» i «Sum vermis».

Visita a la Vil·la Joana de Vallvidrera

La darrera sortida del Curs d'història de la literatura catalana va tenir lloc el dissabte 22 d'abril. Al matí vam fer una visita guiada per les estances de la Vil·la Joana de Vallvidrera, on va morir el poeta Jacint Verdaguer, el 10 de juny de 1902. Aquesta masia, situada a Collserola, fou restaurada per Ramon Miralles (alcalde de Sarrià) al segle XIX i s'oferi al poeta, malalt de tuberculosi, perquè hi fes una estada, on va morir poc temps després. Actualment pertany al Museu d'Història de Barcelona (MUHBA), que l'ha reconvertit en la Casa de la Literatura i l'espai de memòria del poeta.

Feia un matí de primavera radiant, i després de la visita, l'autocar ens va portar fins a la plaça de Catalunya de Barcelona. Allà vam disposar de temps lliure per dinar, passejar i gaudir amb bona companyia.

A la tarda, vam fer una altra visita guiada en un edifici significatiu: la seu de l'Ateneu Barcelonès, situada al palau Savassona des de 1906. L'Ateneu és, des de mitjan segle XIX fins als nostres dies, una entitat cultural privada, que actualment té 4.000 socis i que ha esdevingut el lloc de trobada intel·lectual i de promoció cultural de la ciutat. Al llarg de la història ha tingut presidents notables, com Àngel Guimerà o Pompeu Fabra. No cal dir que l'han freqüentat

Interior de l'Ateneu Barcelonès.

gairebé tots els nostres escriptors: Jacint Verdaguer, Joan Maragall, Eugeni d'Ors, Josep M. de Segarra, Josep Pla i molts altres. La joia de l'Ateneu és la biblioteca, d'arquitectura i decoració modernistes. En la seva construcció va participar l'arquitecte Josep M. Jujol. Conté un fons bibliogràfic de 300.000 llibres (especialment d'humanitats).

Acabada la visita, vam tornar cap a Banyoles molt satisfets d'un dia ple d'activitat, cultura i literatura. Un pròleg, feliç, de Sant Jordi.

Dues activitats paral·leles tanquen el Primer Any del curs d'Història de la Literatura Catalana

1. Conferència de Gemma Rigau i Oliver sobre la *Gramàtica de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC)

El divendres 28 d'abril, la catedràtica de filologia catalana de la UAB Gemma Rigau i Oliver, presidenta de la Comissió de Gramàtica de la Secció Filològica de l'IEC, va venir a presentar-nos la nova Gramàtica i les principals característiques d'aquesta obra magna publicada recentment, gestada al llarg de prop de vint anys. Va representar un esforç molt gran de consens i fou dissenyada a partir d'una visió de conjunt de l'estructura de la llengua: fonologia, morfologia i sintaxi. No inclou l'ortografia, publicada a part a finals de maig. Properament hi haurà disponible, en línia, la Gramàtica essencial de la llengua catalana i, posteriorment, una versió bàsica.

La professora va insistir en el fet que la gramàtica prescriptiva és una eina que es basa en la descripció gramatical. Per redactar aquesta obra es va tenir en compte les variacions dialectal i funcional. Va destacar la frase del professor Joan Solà que diu: «La norma és un instrument que ens ajuda a desplegar una llengua viva i activa». I és que tenir una gramàtica posada al dia ens ajuda, però el «que salva la llengua és el seu ús» i això depèn de nosaltres, tal com va insistir la codirectora de la Gramàtica, Gemma Rigau.

2. Fontada (Esbartada) a la font del Salt d'en Vila.

A la font del Salt d'en Vila, el 20 de juliol de 1884, va tenir lloc una vetllada literària en què Jacint Verdaguer i els seus «Amics de Banyoles» es van reunir per llegir i parlar de poesia. Mossèn Cinto els oferí algunes primícies de Canigó, el gran poema èpic que estava escrivint, motiu pel qual sojornà una setmana a Banyoles, aplegant material per incorporar-lo a l'obra. Donat que la darrera

conferència es va dedicar a aquest poeta i que el Grup de Treball i Recuperació del Patrimoni havia dut a terme l'arranjament del paratge de la font i els entorns, el dissabte 29 d'abril a la tarda, ens vam reunir, en aquest mateix indret per llegir fragments de Canigó i altres poemes de mossèn Cinto. No hi van faltar «A mos amics de Banyoles», «A la Verge del Mont», «La barretina», «Vora la mar» i el magnífic «Epíleg» de Canigó.

Aquesta vetllada, tan entranyable, es va cloure amb un refrigeri (gentilesa de l'Ajuntament de Porqueres i del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles) i un brindis per un final de curs molt satisfactori i participatiu

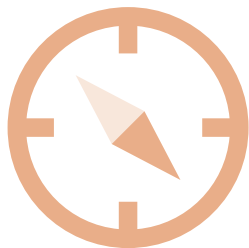

Lectura de poemes per part dels assistents

RESUM D'ACTIVITATS

XII CICLE DE SORTIDES «CONÈIXER EL PLA DE L'ESTANY»

Fontcoberta. El diumenge 8 de gener es va fer la quarta sortida de la temporada a Fontcoberta. Va ser una sortida en què vam recórrer el pla de Martís: de la platja d'Espolla fins al biot de Can Moner. Aproximadament, uns tres quilòmetres d'anada i, després, la tornada.

Jaume Colomer ens va introduir en la formació geològica i hidrològica de la platja, va parlar de la pedrera, els bullidors i també dels triops. Un dels assistents va explicar que de jove havia après a nadar en aquest lloc, la qual cosa evidencia que abans les deus anaven més plenes, mentre que ara fa quasi tres anys que no hi sorgeix aigua. Tot passant per un camí que voreja la platja, recuperat de fa poc temps, vam arribar en el lloc on es fan excavacions d'assentaments del neolític. Ens va acompanyar fins al monòlit de terme dels quatre municipis amb les restes malmeses del pedró de Sant Galderic.

Miquel Rustullet ens va dur de la mà de Pere Alsius i Torrent en una excursió realitzada l'any 1883 que va fer des de Banyoles fins a Esponellà. A l'article, que va publicar a la Revista de Banyoles número

989 (març de 2016, de la pàgina 26 a la 33), podem trobar la part que correspon a la sortida d'aquest diumenge. També va mostrar-nos algunes imatges i ens va explicar anècdotes de l'activitat de l'aeròdrom militar que hi va haver des de la Guerra Civil fins a l'any 1960.

Després vam deixar l'antic camí que menava d'Esponellà al Colllell, i que passava pel pont medieval i la creu de terme –reconstruïda– del pla de Martís, per visitar el salt del Rec d'Espolla. Com que no hi havia aigua, estava totalment cobert de molsa, amb un to verd vellutat de conte de fades dins d'un entorn emboscant. Al fons, seguint el corriol, hi ha la font, d'aigua cristal·lina, de Ca l'Hospici i el biot que ara ja no rega l'hort de Can Moner.

Porqueres. El diumenge 12 de febrer es va fer la cinquena sortida de la temporada a Porqueres. Josep Estarriola, que ens esperava al trencall del bosc de Can Ginebreda, va comentar les escultures i obres que es troben al començament. Deixàrem els cotxes a l'entrada del bosc i agafàrem el camí, en direcció amunt, per anar a les ruïnes de can Port. Com que al llarg del recorregut vèiem algunes escultures d'en Xicu Cabanyes, les anava comentant. A can Port va explicar-nos com era la casa i com hi van viure els últims inquilins, una vida molt

diferent de la que portem actualment. Tot seguit enfilàrem camí amunt fins a la cova de Can Port, que és de difícil accés sense un guia. Tothom qui va voler, va entrar i admirar la magnífica obra de la natura.

LLavors vam anar fins a can Nierga, on Esteve Teixidor ens va explicar que la seva mare hi havia viscut des dels dos anys (1919) fins que es va casar. Ens va contar les vivències a la casa i els voltants, així com també les històries que van viure alguns familiars en aquests paratges durant la Guerra Civil. Vam poder admirar una vista excel·lent, tot i els núvols. També vam visitar el rentador de Can Nierga, que es troba en

Creu de terme del Pla de Martís.

el camí, al cantó d'una mina. Les dues lloses de rentar el fan únic, junt amb el rentador de can Bertrà de Falgons.

L'accés estava molt enfangant i patinava molt, i va caure un ruixat quan érem davant de can Nierga. Quan vam arribar als cotxes, ja de tornada, vam decidir finalitzar la sortida, perquè ja era molt tard i començava a ploure.

Vilademuls. El diumenge 12 de març es va fer la sisena sortida de la temporada al municipi de Vilademuls. En aquesta ocasió vam començar-la al veïnat de Sant Marçal de Quarantella. Visitarem l'entorn i entrarem dins de l'església de Sant Marçal, on admirarem el retaule barroc construït per l'escola Salesians de Barcelona, un dels pocs que va sobreviure a la Guerra Civil i del qual, l'any que ve, se celebraran els cent anys.

Seguirem caminant i admirant les vistes panoràmiques dels camps i boscos de l'entorn, fins a arribar a la torre de Descall o torre Quarantella, que està adossada a una masia fortificada dels segles XV-XVI que conserva elements arquitectònics d'estil gòtic i renaixentista. Fou construïda per la família Descall, vinguda de Galliners.

Per anar a l'oratori de Can Guapanoia o de Descall vam agafar la carretera de Vilademuls a Terradelles, en direcció al cementiri de Vilademuls. A uns nou-cents metres hi ha un camí de terra que condueix fins a can Guapanoia. L'oratori es troba a uns dos-cents metres al bell mig d'un camp anomenat, pels propietaris, l'Oratori, on hi ha un pedró d'uns dos metres d'alçària, sobre el qual s'eleva una creu de pedra amb el santerist. La nit del 8 de febrer de 1939, l'última abans que els nacionals entressin al poble durant la Guerra Civil (1936-1939), va ser enderrocat. Al cap d'un mes, però, va ser reconstruït amb els mateixos elements anteriors

Orfes i Vilert. El diumenge 2 d'abril es va fer la setena i última sortida de la temporada. Llorenç Anglada ens esperava dins del poble de Vilert amb les claus per entrar a l'església de Santa Maria i la capella de Sant Esteve de Vilert. Jordi Galofré també hi era, disposat a fer-nos les explicacions històriques.

En primer lloc visitarem l'església de Santa Maria de Vilert, d'origen romànic, però restaurada en diverses èpoques. Conserva, doncs, ele-

ments romànics, gòtics... Cal destacar la calaixera de dins la sagristia. A fora, vam observar el campanar des de la plaça i l'antic cementiri. Seguint el carrer avall, trobarem les escales per baixar a la font de Beu-i-tapa, esmentada al segle XVIII. Vam veure que li falta el tap, amb la qual cosa l'aigua va rajant. Tot seguit pujarem a peu a la rajoleria de Ca l'Abella. Des d'aquest mas, s'atalaia una vista bonica. Carles Puncernau ens explicà com funcionen els forns en què es coïen rajoles i teules. En tornar, entrarem a visitar la capella de Sant Esteve, al cantó del cementiri. Hi falta el retaule i no se sap on és.

En acabat anàrem fins al poble d'Orfes, on Jordi Galofré ens va fer observar les pedres d'algunes llindes de portes i finestres de la plaça, la majoria dels anys 1700. Pujarem cap a les ruïnes de l'ermita de Sant Roc, sobre un turó petit, erigida amb motiu de la pesta que al segle XVII afectà especialment aquests indrets. En baixar ens aturarem a la creu de Can Gai, datada del 1606, i també davant de l'església de Santa Maria d'Orfes, on Jordi Galofré ens va donar a conèixer diverses dades històriques. Tot seguit entrarem a visitar-la. També conserva una calaixera dins la sagristia, més gran que la de Vilert.

Per acabar tornarem enrere cap a Vilert i vam fer una aturada al trencall del veïnat de les Anglades per visitar el castell de Vilert, gràcies a Llorenç Anglada, el propietari. Actualment, en queden molt poques restes: només se'n poden intuir les fosses que l'envoltaven per dos costats i la cisterna, que mesura uns 5 x 2 metres. De tornada als cotxes visitarem algunes de les deu cases del veïnat.

RESUM D'ACTIVITATS

CURS DE PATRIMONI GEOLÒGIC

Sortida al Montgrí i l'Estartit

El dia 15 de gener de 2017 es va realitzar la tercera activitat del Curs de patrimoni geològic, que va consistir en una sortida guiada per Salvador Sarquella al massís del Montgrí i a l'Estartit.

Vam sortir a les 8 del matí de la parada de la Teisa de Banyoles i ens dirigírem cap a Torroella de Montgrí, on havíem de començar la ruta per ascendir al castell, situat al cim del massís (puig de Santa Caterina, 303 m). A causa del vent tan fort que feia i la temperatura, que era baixa, vam decidir fer l'explicació inicial a l'interior de l'autocar. Vam lliurar als assistents una taula cronoestratigràfica internacional, un mapa de les unitats estructurals majors de Catalunya (1:1.000.000) i un dossier fotocopiats. Amb aquests elements explicarem l'origen geològic del massís del Montgrí.

A continuació iniciàrem el camí cap al castell. Durant el trajecte observàrem i s'explicàrem diferents elements del modelat càrstic del massís. En arribar al cim, la vista panoràmica era excel·lent, amb una lluminositat espectacular, però amb un vent fort que impedí estar-hi gaire estona. Tot i així, vam situar les serralades i depressions que s'observen des d'aquest mirador tan magnífic. El descens es va fer amb molta atenció i lentitud, pel vent. Això ens va fer perdre molt de temps per poder completar la sortida.

Tot seguit, amb l'autocar ens desplaçàrem fins a l'Estartit, al passeig del Molinet, a prop de la punta Guixera, i per falta de temps no vam anar fins al cap de la Barra i a la cala la Calella, tal com estava previst. De nou, a l'interior de l'autocar vam fer una explicació de la geologia de les illes Medes amb mapes geològics.

Retornàrem cap a Banyoles i hi arribàrem a les 14.00 hores.

Els fons marins de Catalunya

El dia 25 de febrer es va realitzar la quarta activitat del Curs de patrimoni geològic, impartida per la doctora Anna Sánchez Vidal. Des del començament del curs fèiem molts recorreguts per paisatges continentals catalans i per això va ser molt oportuna aquesta conferència sobre el paisatge submarí català, que ens va permetre fer-hi una «passejada».

Anna Sánchez és una banyolina involucrada en activitats culturals de la nostra ciutat i és professora i investigadora de la Universitat de Barcelona, a la Facultat de Ciències de la Terra, al Departament de Dinàmica de la Terra i de l'Oceà. Actualment imparteix el màster de Ciències del Mar: Oceanografia i Gestió del Medi Marí i graus de geologia, ciències ambientals i ciències del mar. Dirigeix tesis doctorals; ha fet estades d'investigació als Estats Units, Canadà, França i Anglaterra; ha participat en 25 projectes d'investigació catalans, espanyols i internacionals; té més de 50 publicacions en revistes in-

ternacionals; ha participat en més de 100 conferències i ponències, així com també en 44 campanyes oceanogràfiques al Mediterrani, l'Atlàntic, el Pacífic, l'Àrtic i l'Antàrtida (en 5 de les quals, cap de l'expedició). Les seves línies d'investigació actuals són la caracterització i quantificació dels fluxos de massa (incloent contaminants i deixalles) i d'energia en ambients marins, els condicionants naturals dels ecosistemes marins així com l'impacte de les activitats antropogèniques i el canvi climàtic sobre aquests ecosistemes.

Tot seguit, expliquem, per punts, la seva conferència:

1. Cartografia submarina

Va comparar la informació cartogràfica que és té del planeta Mart i del fons marí de la Terra, molt més detallada en el primer cas que en el terrestre. Ens va explicar les diferents tècniques per conèixer el fons marí, tant català com mundial, i la quantitat de superfície cartografiada (només un 5 %). La cartografia submarina del mar catalanobalear és una de les zones més conegudes des de 1995 (hi ha un 72 % cartografiat). També va fer una descripció del relleu submarí i el va comparar amb el continental (ambdós molt similars), i va explicar, amb molt de detall, la morfologia dels canyons, pràcticament desconeguts fins ara. Ens va comentar la seva participació en l'equip que va redactar les pàgines de la Història Natural dels Països Catalans sobre el relleu submarí català.

2. Processos de transport i modelat del relleu submarí

Ens va explicar com s'han format i han evolucionat les formes submarines, sobretot a partir de fa uns 6 milions d'anys, quan la Mediterrània va sofrir una dessecació important.

Com a descobriment científic del seu equip destaca les cascades d'aigua dins de l'aigua i la seva caracterització, que sorprèn pel volum d'aigua que es desplaça. Va detallar els efectes col·laterals d'aquests moviments en dos exemples: l'evolució de les poblacions de gambes (*Aristeus antennatus*) i la de les deixalles que arriben a les zones submarines. També va relacionar els efectes (geològics, geogràfics i biològics) de les llevantades en les superfícies submergides.

3. L'empremta de l'home en el relleu submarí

Va acabar la conferència amb aquest apartat, en què ens va explicar els efectes de la pesca d'arrossegament sobre el fons marí i va fer analogies amb el llaurat agrícola.

Les seves últimes paraules van ser: «El que no coneixíem i el que hem après», que ens confirmaren la seva vàlua com a gran científica. Ens va descobrir un món totalment desconegut, i molt proper, d'una manera molt clara i amena. El públic assistent (més de 40 persones) va correspondre amb forts aplaudiments, seguits d'unes quantes preguntes.

Un moment de la conferència de l'Anna Sánchez.

RESUM D'ACTIVITATS

Sortida al Cap de Creus

El dia 27 de març 2017 es va realitzar la cinquena activitat del Curs de patrimoni geològic, que va consistir en una sortida guiada per Salvador Sarquella al Cap de Creus i al camí de ronda que va des del far de Roses a la cala de Canyelles Petites.

Vam sortir a les 8 del matí de la parada de la Teisa de Banyoles i ens dirigírem cap al Cap de Creus. En arribar, férem l'itinerari 15 del Parc Natural del Cap de Creus. Abans de començar el recorregut explicàrem la història geològica de la península del Cap de Creus, utilitzant la informació gràfica distribuïda en els punts següents: el marc geològic de la zona abans de l'orogènia herciniana, l'afectació de l'orogènia herciniana, el període entre l'orogènia herciniana, l'orogènia alpina i l'evolució actual de la zona afectada per l'acció dels agents geològics externs.

En fer l'itinerari identificàrem els processos geològics, les estructures geològiques i la litologia explicades prèviament: el tipus de metamorfisme (regional, dinamometamorfisme i metamorfisme de

contacte), les roques metamòrfiques (esquistos i la seva textura), el magmatisme (filons de pegmatita i la seva textura i mineralització –granats, turmalines, biotites, moscovites, quarzos i feldespatos), el tipus de plecs que afectaren les roques i l'acció dels diferents agents geològics externs sobre les roques que afloren en aquesta zona.

En acabar vam dinar de pícnic en la zona permesa del parc i després ens desplaçàrem amb l'autocar fins a la zona del far de Roses. Allà vam fer el camí de ronda que va des del far fins a la cala de Canyelles Petites. Abans de començar el recorregut explicàrem la relació geològica d'aquesta zona amb la de la punta del Cap de Creus, que ja s'havia introduït a la primera explicació. En fer l'itinerari identificàrem, en els afloraments: les zones de cisalla (que tenen un gran interès geològic), els granitoides afectats, les milonites resultants, els filons d'aprita, els enclavaments dels granitoides i les morfologies resultants sobre els afloraments per l'acció dels agents geològics externs.

Retornarem cap a Banyoles i hi arribàrem a les 18.00 hores.

Història geològica de Catalunya

El dia 6 d'abril es va realitzar la sisena activitat del Curs de patrimoni geològic, que va consistir en una conferència del geòleg i professor Manel Bonilla sobre la història geològica de Catalunya.

En aquests tres cursos de patrimoni geològic que hem realitzat, tant en les conferències com en les sortides, hem anat explicant la història geològica de cada una de les zones referenciades en les conferències o de les visites en les sortides. Per aquest motiu vam creure oportú donar una visió general de l'evolució geològica de Catalunya, per poder-les situar. Fou el professor Manel Bonilla qui se n'ocupà.

En els conceptes previs ens va explicar el següent:

1. El temps en geologia: Comparà l'escala temporal humana amb l'escala temporal geològica, la qual cosa ajuda el geòleg a separar els períodes temporals i els mètodes de datació relatius i absoluts per situar els fets geològics en l'escala temporal.
2. La tectònica de plaques: Ens explicà els diferents tipus de moviments de les plaques tectòniques i les orogènies que s'hi van produir.
3. Unitats geomorfològiques de Catalunya: A partir d'un mapa de les grans unitats de relleu de Catalunya, situà les estructures i la cronologia general.

A continuació es centrà només en el territori català.

4. Història geològica: Ens va explicar l'evolució dels continents i dels oceans, especialment en la península Ibèrica i Catalunya, des del paleozoic (530 m. a.) fins a l'actualitat, i ens va descriure aquells fets geològics i biològics significatius que es van produir a la zona catalana.
5. Registre geològic: En aquest últim apartat de la conferència, va situar en el mapa actual de Catalunya les zones de cada un dels períodes geològics, exemplificant-les amb fotografies magnífiques.

Tot i la llarga escala temporal geològica explicada en una mica més d'una hora a escala temporal humana, ens va donar una visió integral i de conjunt molt bona que va ser ben aplaudida per tothom i amb preguntes per part dels assistents.

Atenent a les explicacions d'Àngel Galobart.

Sortida de final de curs a la conca de Tremp

Els dies 27 i 28 de maig es va realitzar la setena activitat del Curs de patrimoni geològic, que va consistir en una sortida dissenyada pel doctor Àngel Galobart, paleontòleg i director del Departament de Recerca del Mesozoic de l'Institut Català de Paleontologia (amb seu al Museu Crusafont de Sabadell), del Museu de la Conca Dellà a Isona i de l'espai Dinosfera de Coll de Nargó. L'objectiu era conèixer la geologia i la paleontologia de la Conca Dellà i dels afloraments propers a Coll de Nargó.

Dissabte 27 de maig

Ens traslladàrem de Banyoles fins al coll de Comiols, a prop d'Isona. Aquí ens esperava Rodrigo Gaete, geòleg i paleontòleg, que ens guià durant tot el dia. Aquest coll és un mirador fantàstic de la Conca Dellà i per això des d'aquí ens explicà l'evolució geològica d'aquesta zona.

Després ens dirigirem al Museu de la Conca Dellà a Isona, on visitàrem, seguint les explicacions del nostre guia, la secció de les restes paleontològiques del final del cretaci (65-70 milions d'anys) trobades a la zona de la Conca i el magatzem on es guarden molts dels fòssils trobats, estudiats i restaurats. Aquest museu també aplega les restes arqueològiques de la ciutat romana d'Aeso (Isona).

Foto de grup.

Tot seguit ens dirigirem amb vehicles cap a Basturs, on iniciarem la caminada fins al jaciment paleontològic de Llau de la Costa, que conserva una cinquantena d'icnites (petjades fòssils) de dinosaures herbívors del grup dels ornitòpodes del final del cretaci, concretament de la família dels hadrosaures. Les restes fòssils d'aquest grup de dinosaures són les més abundants de tot el cretaci terminal pirinenc. El jaciment es troba a la part mitjana de la Formació Tremp.

Tornant a Basturs, ens dirigirem cap als Estanys del mateix nom, també amb vehicles. Aquí vam fer un pícnic i a continuació se'ns va explicar l'origen dels estanys i el conjunt càrstic de Basturs i ens el compararen amb la zona càrstica de Banyoles.

Lavors ens dirigirem cap a Orcau, on iniciarem la caminada fins al jaciment paleontològic d'Orcau-2. Aquest jaciment conserva desenes d'icnites de grans dinosaures herbívors: els sauròpodes. Aquests grans quadrúpedes, de coll i cua extraordinàriament llargs, produïen petjades ovalades o en forma de mitja lluna. Al jaciment també es pot observar un gran escull de rudistes. Eren mol·luscs del grup dels bivalves, amb les dues valves marcadament asimètriques i que, igual que els dinosaures, es van extingir fa 65,5 milions d'anys. El jaciment es troba en estrats de la base de la Formació Tremp.

Tornant a Orcau, visitarem la Roca del Bolet, situada a les rodalies de la població de Figuerola d'Orcau. És un exemple curiós d'erosió diferencial. Aquí ens acomiadarem del nostre guia i el felicitem per haver-nos explicat tan bé i clarament la visita al museu i les diferents parades.

Viatjarem fins a Tremp i ens instal·larem a l'hotel. Després de descansar i passejar per la ciutat, vam fer un sopar esplèndid a la fresca en el mateix hotel.

Diumenge 28 de maig

Després d'esmorzar ens vam dirigir cap al poble de Coll de Nargó. Durant el trajecte contemplàrem els paisatges, poderosos, de les serres de Boumort i d'Aubeng. En arribar al poble, vam anar a l'espai Dinosaur, on ja ens esperava la Núria, que va ser la nostra guia durant el matí. Vam visitar aquest museu seguint les seves explicacions. La particularitat d'aquest espai és que permet conèixer com es reproduïen diferents grups de dinosaures gràcies a l'estudi dels fòssils i sobretot dels ous i els nius. Aquest fet converteix el jaciment en un dels més importants del món. S'hi troba exposada la niada més gran d'Europa, que conté 29 ous.

Després de la visita ens vam dirigir amb vehicles cap a l'aflorament de diferents nius i ens vam aturar per escoltar les explicacions de la guia. Vam trobar diferents fragments de closques d'ous i fins i tot vam descobrir una posta que encara no estava localitzada.

Un cop ens vam haver acomiadat de la guia, ens desplaçarem a una zona propera anomenada Mirador del Cretaci, que és un jaciment museïtzat de petjades i postes de dinosaures, on es va trobar la niada de 29 ous. Acabada la visita dinàrem en un restaurant de Coll de Nargó i després ens dirigirem cap a Banyoles.

Va ser una sortida molt completa i interessant, que tancà el Curs de patrimoni geològic d'una manera excepcional, amena, amb bons aprenentatges i amb un càlid ambient entre tots els companys i companyes.

GRUP DE TREBALL I RECUPERACIÓ DEL PATRIMONI DEL PLA DE L'ESTANY

Salt d'en Vila (Porqueres)

El dimarts dia 10 de gener, en un matí cobert pels núvols però no gaire fred, ens vam trobar per anar a netejar l'entorn de la font del Salt d'en Vila, al municipi de Porqueres, en el quilòmetre 3 de la carretera que puja a Rocacorba passant per Pujarnol i a la riba dreta del Matamors.

Per a aquesta ocasió érem deu, tots jubilats, amb ganes de treballar i lluitar per recuperar el nostre patrimoni comarcal i dedicar el nostre esforç a rescatar aquest lloc que ja va ser visitat per mossèn Cinto Verdaguer l'agost del 1884, quan va visitar Banyoles. Un monòlit aixecat per l'Ajuntament de Porqueres recorda que mossèn Cinto va recitar-hi uns versos del seu poema Canigó als seus «Amics de Banyoles».

En aquest paratge, a més de la font, que queia gota a gota, hi ha dos salts d'aigua originats pel mateix Matamors, el d'en Vila de Dalt i el d'en Vila de Baix. Ambdós es mereixen una visita.

Grup de treball al Salt d'en Vila

Finalment, com que no vam tenir temps d'actuar en el saltant de Dalt, vam acordar tornar-hi de nou el mes següent, per deixar-ho perfectament visitable. Ens vam trobar, doncs, el 4 d'abril per arranjar els graons que havíem deixat inacabats el darrer cop i seguir netejant, de troncs i branques, el saltant de Baix.

Camí de la Bora Gran (Serinyà)

El lloc triat per a l'actuació que es va dur a terme el dimarts 6 de juny va ser el camí que, sortint del costat nord del pavelló de Serinyà pel carrer de les Vinyes, porta cap al bosc d'en Soca, on es troba la cova de la Bora Gran. Per aquest mateix camí també es pot arribar fins a la font del Sagrat Cor i a la d'en Pinell, encara que aquesta darrera ha estat reformada per algun voluntari del poble i ara són dues. A la font han posat un frontal de ciment i una inscripció amb el nom i la data del fet.

No va ser una feina massa dura, aquest cop; els camins estaven ben fressats i només va caldre netejar-los de les vores. En canvi, sí que es va treballar, especialment, en l'entorn de la cova, que va quedar net per a una temporada. En aquesta ocasió, hi vam assistir vuit persones.

Grup de treball a la Bora Gran.

Renovació de l'acord de col·laboració

El dijous dia 11 de maig, a la sala de plens del Consell Comarcal del Pla de l'Estant, va tenir lloc la signatura de l'acord de col·laboració entre el Consell Comarcal del Pla de l'Estant, els onze ajuntaments de la comarca, el Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles i el Centre Excursionista de Banyoles, per realitzar actuacions de protecció, neteja i senyalització d'elements del patrimoni històric del Pla de l'Estant.

L'acte, que va estar presidit pel president del Consell Comarcal, Jordi Xargay, i pels presidents de les dues entitats promotores, Joan Anton Abellan i Joan Surroca, va comptar amb la presència de diversos voluntaris que formen el Grup de Treball i Recuperació del Patrimoni del Pla de l'Estant.

Signatura del conveni de col·laboració

XVI CONCURS DE FOTOGRAFIA DE LA NATURA

El dijous 15 de juny, a les 20.00 h, es va celebrar el lliurament dels premis d'aquest concurs als guanyadors de les tres categories, amb l'assistència d'unes trenta persones. Un any més, el concurs ha estat convocat pel Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, Limnos, la Facultat de Ciències de la Universitat de Girona i el Museu Darder de Banyoles.

La participació al concurs fou de trenta-una persones, que van enviar un total de vuitanta-cinc fotografies digitals, xifres lleugerament inferiors a la participació d'altres anys, degut a l'especificitat de la temàtica d'enguany. Tot i així, no va minvar la qualitat de les fotografies finalistes. El jurat, format per un membre de cadascuna de les entitats organitzadores, un expert en micologia de l'Associació Joaquim Codina i dos fotògrafs reconeguts del Pla de l'Estany, va visualitzar totes les imatges fins que en va seleccionar vint-i-nou, que són les que s'exposen fins al 3 de setembre a la sala d'exposicions temporals del Museu Darder de Banyoles. Posteriorment, l'exposició està previst que itineri a la Facultat de Ciències de la Universitat de Girona.

El primer premi, de 400 euros, va ser per a Antonio Saez Cambredo i la fotografia titulada «Bolets», feta a Olot. El premi de 250 euros a

Els tres guanyadors del concurs

la millor fotografia obtinguda al Pla de l'Estany fou per a Jaume Planas Pujadas, amb la fotografia «Bolets conjunt», realitzada a Orfes. I el premi, també de 250 euros, a la millor fotografia realitzada per un soci d'alguna de les entitats que organitzen el concurs o bé una persona vinculada a la Universitat de Girona, fou per a Carles López Bustins, soci del Centre d'Estudis, amb la fotografia «Líquens», feta a Serinyà. Atesa la qualitat i la igualtat entre algunes de les fotografies finalistes, el jurat va decidir atorgar una menció especial (sense dotació econòmica) a la fotografia «El reig de la fageda...», de Ramon Calvet Falgueras.

Un moment de la presentació del llibre *La gastronomia dels camins*.

XERRADA

Els Hospitals medievals. El dissabte dia 4 de febrer, Marie-Ange Causerano, llicenciada en arqueologia per la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Florència i gran especialista en arqueologia de l'arquitectura, ens va delectar amb una conferència molt interessant sobre els hospitals medievals, centrada en l'Ospedale de Santa Maria della Scala de Siena.

Primer ens va fer un repàs de l'evolució del turó del Duomo, on actualment s'assenta la catedral de Santa Maria della Scalla, a redós de la qual va anar creixent la ciutat i el mateix Ospedale. Tot seguit, va parlar d'una residència aristocràtica primitiva que es va assentar en aquest lloc al segle VII aC, fins a arribar a formar tot un conjunt, amb termes incloses, que s'aixecà en època romana. Després va seguir un període de decadència, en què va quedar abandonat, fins que va tornar a ressorgir en el període altmedieval. Posteriorment, es va construir la catedral, que amb els anys rivalitzà amb la de Florència. L'ensorrament, però, de la que havia de ser la nau nova la va relegar a quedar per darrere de la basílica florentina de Santa Maria del Fiore.

En paral·lel a aquest creixement ens va parlar de com va anar evolucionant l'Ospedale, des d'una senzilla «aula», a càrrec d'un canonge, fins a l'edifici imponent que va acabar essent, amb ornament de pin-

tures al sostre i amb aquesta doble funció característica de l'època: per una banda, guarir els malalts i, per l'altra, acollir els peregrins i pobres. Aquesta darrera funció li aportà riquesa, tot i que al llarg dels anys també va rebre donacions importants, que el van fer créixer i el van convertir en un model d'hospital per als milanesos i barcelonins, entre d'altres.

Ja per acabar, ens va parlar del museu actual que s'ha bastit en aquest edifici i d'una troballa important que es va fer en el decurs de les excavacions que s'hi van dur a terme: dos fragments de pergami de la Divina Comedia, de Dante..

PRESENTACIÓ DE LLIBRES

- El dissabte dia 21 de gener, a les 19.00 h, al Museu Darder de Banyoles, es va presentar el llibre *L'islam avui. Alguns aspectes controvertits*, de la sòcia Dolors Bramon, i en el qual van intervenir, a part de la mateixa autora, Joan Anton Abellan, president del Centre d'Estudis, i Rosa Lluch, professora d'història de la Universitat de Barcelona.

- El divendres dia 24 de març, a les 20.00 h, a la sala d'actes del Centre Excursionista de Banyoles, es va presentar el llibre *Ambient, territori i paisatge*, dels socis Ramon Folch i Josepa Bru. A part dels autors, hi va intervenir Joan Manuel del Pozo, prologuista de l'obra i professor de filosofia de la Universitat de Girona.

- El dissabte dia 20 de maig, a les 12.00 h, a la sala d'actes del Museu Darder de Banyoles, es va presentar el llibre *La Gastronomia dels camins*, de la sòcia Marisa Benavente i Pilar Herrera. A part de les autores, hi van intervenir Joan Anton Abellan, president del Centre d'Estudis, i Ferran Vila, president del Grup Gastronòmic del Pla de l'Estany.

PROPERES ACTIVITATS

CURS D'HISTÒRIA DE LA LITERATURA CATALANA

El passat mes d'abril vam tancar el primer cicle de conferències del Curs d'història de la literatura catalana amb dues activitats paral·leles molt participatives i concorregudes: la conferència sobre la nova Gramàtica de l'IEC, presentada per la professora Gemma Rigau i Oliver, i la fontada (esbartada) a la

font del Salt del Vila, amb lectures del poeta Jacint Verdaguer.

Recordem que el curs es va iniciar situant els orígens de la llengua i la literatura i es va cloure amb el romanticisme i la Renaixença. El setembre el reprendrem, seguint l'ordre cronològic previst: començarem amb la conferència «La literatura del tombant del segle XIX al XX» i finalitzarem amb la conferència de «La literatura de postguerra». L'estructura serà la mateixa d'enguany: les conferències es realitzaran un divendres de cada mes i el diumenge següent es farà una sortida relacionada amb el contingut de la conferència.

Des del Centre d'Estudis volem agrair l'acollida tan bona que ha tingut el curs i la resposta positiva dels assistents. Hem comptat amb un estol de conferenciants i col·laboradors d'un nivell alt, que amb els seus coneixements i una gran disposició ens han apropat a la nostra història literària. També volem agrair a totes i tots els que us hi heu inscrit. El setembre us demanarem que ens torneu a fer confiança i renoueu la inscripció.

PROGRAMACIÓ DEL SEGON CURS

29 de setembre de 2017: «Realisme i Naturalisme. Àngel Guimerà. Narcís Oller». Conferenciant: Meritxell Guimet

27 d'octubre de 2017: «El Modernisme. Santiago Rusiñol. Joan Maragall». Conferenciant: Xavier Xargay

17 de novembre de 2017: «La Novel·la modernista. Víctor Català. Prudenci Bertrana». Conferenciant: Jaume Vila

15 de desembre de 2017: «El Noucentisme. Josep Carner». Conferenciant: Josep Navarro

19 de gener de 2018: «Les Avantguardes. Joan Salvat Papasseit». Conferenciant: Ferran Gadea

16 de febrer de 2018: «Literatura dels anys trenta. Josep Pla. Josep M. de Sagarra». Conferenciant: Lola Torrent

16 de març de 2018: «La Literatura de Postguerra. Mercè Rodoreda». Conferenciant: Fina Figuerola

20 d'abril de 2018: «Salvador Espriu i B. Rosselló-Pòrcel». Conferenciant: Josep Camprubi

XIV CICLE SORTIDES «CONÈIXER EL PLA DE L'ESTANY»

LA PREVISIÓ DE SORTIDES PER AL
PROPER CURS ÉS LA SEGÜENT:

8 d'octubre. Palol de Farga i Cornellà del Terri: Can Deri, can Martí i el pou de glaç.

12 de novembre. Sant Miquel de Campmajor: La Cadamont, la cova de Ventatjol i el forn de calç.

10 de desembre. Porqueres: Sant Maurici del Calç, la font del Salt d'en Vila i el molí de Can Sutirà.

14 de gener. Esponellà: Castell d'Esponellà, mas Auró i empresa d'oli.

11 de febrer. Palol de Revardit. La Mota: Oratori de Sant Dalmau Moner, dolmen de la Mota i església parroquial de la Mota.

11 de març. Vilademuls i el veïnat d'Olives: Església d'Olives, els decimars, can Lleal i ermita de Santa Cànida.

8 d'abril. Serinyà: Ca n'Illa, ca n'Aulina, font i viver de mas Gatielles, mesurador del cabal del riu Ser i forns de guix.

13 de maig. Usall i Porqueres: Brolladors de la Mussoga, església de Sant Cristòfol d'Usall, casa del Notari, can Traver i Induxtra.

EL NOSTRE PATRIMONI PALEONTOLÒGIC

Les tres edicions passades del Curs del nostre patrimoni geològic tenien l'objectiu de donar a conèixer la geologia de la nostra comarca i

d'altres de properes, i en les sortides de final de curs, la de comarques més allunyades.

En la quarta edició del curs (2017-2018), tenim previst realitzar un tema monogràfic sobre la paleontologia, també estructurat en conferències i sortides. S'iniciarà amb una conferència sobre l'origen de la vida a la Terra, seguirà amb una introducció a la paleontologia i continuarà en diferents conferències sobre l'evolució paleontològica dels diferents grups de vegetals i animals. Les sortides es realitzaran a diferents afloraments on el contingut fossilífer hi sigui present.

S'enviarà un comunicat als socis que hi estiguin interessats perquè facin la inscripció al curs i, posteriorment, s'informaran de les dates de les conferències i les sortides.

De moment, les dates previstes per a les xerrades, que es duran a terme a la sala d'actes del Museu Darder, són els dies 7 d'octubre, 4 de novembre, 27 de gener, 24 de febrer, 24 de març i 28 d'abril.

RECUPERACIÓ DEL PATRIMONI DEL PLA DE L'ESTANY

El curs vinent tenim previst de fer les actuacions següents de recuperació el nostre patrimoni, d'acord amb la campanya que vam començar fa tres anys amb el Centre Excursionista de Banyoles, i que té el suport del Consell Comarcal del Pla de l'Estany i els ajuntaments de la comarca:

Octubre: Ermita de Sant Antoni a Fontcoberta.

Novembre: Oratori de Sant Dalmau a Palol de Revardit.

Desembre: Pendent de decidir.

XVII CONCURS DE FOTOGRAFIA DE LA NATURA

Es va convocar una nova edició d'aquest concurs, coincidint amb el lliurament de premis del XVI Concurs de Fotografia. En aquest cas, la temàtica escollida va ser «Rius, recs i rieres» i el termini màxim per presentar els originals és el dia 1 de maig de 2018. Les bases es poden consultar a la pàgina web del Centre d'Estudis..

XXIV COL·LOQUI DE TARDOR

L'església gòtica de Santa Maria dels Turers es va edificar sobre una petita església romànica, l'existència de la qual es co-

nstruïa per un document de l'any 1017, és a dir, ara fa mil anys, motiu pel qual la parròquia celebra enguany el mil·lenari. L'augment de la població de Banyoles va fer insuficient aquesta església romànica i va motivar que se'n construís una de nova, més àmplia,

d'estil gòtic (1269-1333). En el Col·loqui de Tardor d'enguany, titulat «Arquitectura gòtica a les terres de Girona», se situarà la construcció de Santa Maria dels Turers en el context històric i arquitectònic de l'època en què va ser edificada i s'analitzarà el seu procés de construcció.

El Col·loqui tindrà lloc els dies 24, 25 i 26 de novembre de 2017. La conferència inaugural, el divendres 24, anirà a càrrec de Josep Giralt, director del Museu de Lleida, que parlarà sobre el litigi dels béns de la Franja del Museu de Lleida.

El Col·loqui pròpiament dit tindrà lloc el dissabte 25, amb ponències d'Elvis Mallorquí, del Centre d'Estudis Selvatans; Josep Braccons, del Museu d'Història de Barcelona; Miguel Ángel Chamorro, de la Universitat de Girona; Gerardo Boto, de la Universitat de Girona; Josep Maria Gironell i Miquel Àngel Fumanal, de Culturània; Pere Freixas, de l'Institut d'Estudis Gironins; Fernando Ramos, de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura (UPC), i Josep Grabuleda, de l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany.

El Col·loqui es clourà el diumenge 26, amb una visita guiada a l'església de Santa Maria dels Turers i un recorregut per la Banyoles medieval.

ALTRES ACTIVITATS

El diumenge 5 de novembre sortida a Barcelona per visitar l'exposició «La revolució neolítica. La Draga el poblat dels prodigis», al Museu d'Arqueologia de Catalunya.

El dissabte 15 d'abril, visita al Jardí Botànic Marimurtra de Blanes.

PRESENTACIÓ DE LLIBRES

El dissabte 16 de setembre, a les 19.00 h, a la sala d'actes del Museu Darder, es farà la presentació del llibre *La parròquia de Fontcoberta*, de Jaume Colomer, a càrrec de Jordi Galofré.

El dijous dia 28 de setembre a 20.00 h, a la Sala d'actes del Museu Darder, es farà la presentació del llibre *Moros i catalans*, de Dolors Bramon, a càrrec de Jordi Galofré.

neix per un document de l'any 1017, és a dir, ara fa mil anys, motiu pel qual la parròquia celebra enguany el mil·lenari. L'augment de la població de Banyoles va fer insuficient aquesta església romànica i va motivar que se'n construís una de nova, més àmplia,

El dissabte dia 11 de novembre, a les 12.00h, a la sala d'actes del Museu Darder de Banyoles, es farà la presentació del Quadern número 37, que recull les ponències del Col·loqui celebrat l'any 2016 i que porta per títol Dels museus de ciències del segle XIX al concepte museístic del segle XXI. Cent anys del Museu Darder de Banyoles.

COM FER-SE SOCI

Els únics requisits per ser soci del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles són ser major de setze anys i pagar la quota establerta.

Podeu fer la inscripció de diferents maneres:

- Personalment al Centre, a la plaça de la Font, núm. 11, de Banyoles, els dimarts i divendres de 15:30 h a 17:30 h. (NOU HORARI)
- Per telèfon, al **972 57 23 61**, en el mateix horari.
- Per correu electrònic, a **cecbanyoles@cecbanyoles.cat**, indicant el nom i un telèfon de contacte i ens posarem en contacte amb vosaltres, o bé directament des de la nostra pàgina web: cecbanyoles.cat.

La col·laboració econòmica és de 25€ l'any per al soci individual, 35€ per al familiar i 75€ per a les institucions.

SI VOLEU REBRE INFORMACIÓ PUNTUAL DE LES ACTIVITATS DEL CENTRE per correu electrònic, envieu-nos un missatge de correu electrònic amb els vostres nom i cognoms a **cecbanyoles@cecbanyoles.cat**.

...мисловно, ефика и психомоторна напре-
женост. И пак и омигивањето по
секој постојатен ритам од савремено и
ефикасно напредно хуманитарно општество. Пак
и - без оглед на тоа да не се одам брзо и
лесно, ефика и психомоторна напреженост многу
е и пак и омигивањето по сепак општо
и омигивање од савремено и ефикасно и
напредно хуманитарно. Уредно и да се
најлесно напредно да се и мене оди и и
- до своето брзина не да се не брзо

Plaça de la Font, 11 - 17820 **BANYOLES** - Tel. 972 57 23 61
cecbanyoles@cecbanyoles.cat - www.cecbanyoles.cat